

Boekbesprekingen

GRENZELOZE NATUUR

Joop H.J. Schaminée, Joep G.P.H. Dirx & John A.M. Janssen. 2010. Grenzeloze natuur. De internationale betekenis van Nederland voor soorten, ecosystemen en landschappen, KNNV Uitgeverij, Zeist, 144 pp

In het boek *Grenzeloze natuur* wordt door de auteurs uiteengezet wat het belang is van de Nederlandse natuur in Europees verband. Het boek – 143 pagina's in totaal – bestaat buiten in- en uitleiding uit twee delen die gezamenlijk vier hoofdstukken beslaan. Het eerste deel, hoofdstuk 2, is een waardevolle uiteenzetting van de criteria die de auteurs hebben gehanteerd om het belang van de Nederlandse natuur te bepalen. Die criteria zijn toegepast op drie niveaus: soorten, ecosystemen en landschappen. Ondanks de feitelijke inperking van het tweede niveau tot abstracte plantensociologische verbonden is dit een heel nuttig en leerzaam hoofdstuk, niet in het minst door de lijsten die zijn toegevoegd die een samengevat overzicht geven van de vaatplanten, zoogdieren, vogels, zoetwatervissen, plantensociologische verbonden en landschappen waarvoor Nederland internationale verantwoordelijkheid draagt. Het is vervelend dat deze lijsten niet zelfstandig leesbaar zijn doordat de codering die is gebruikt niet in het bijschrift is opgenomen, maar dat daarvoor verwezen wordt naar de tekst. Het kost de lezer nogal wat bladerwerk om voor de toelichting uiteindelijk terecht te komen op pagina 26. Het zijn met name deze lijsten die van belang zijn voor beleidsmakers op allerlei niveau, zowel bij de overheden als bijvoorbeeld bij de terreinbeherende organisaties. De begeleidende teksten bij deze tabellen geven extra informatie, ondermeer over soortengroepen die niet zo rijkelijk zijn gedocumenteerd, zoals reptielen en amfibieën, mossen, lichenen, dagvlinders en loopkevers.

In het tweede deel, dat hoofdstuk 3 tot en met 5 beslaat, worden de landschappen, ecosystemen en soorten behandeld van achtereenvolgens het kustgebied, laag Nederland en hoog Nederland. Voor een belangrijk deel, voor zover het de beschrijving historisch-ecologische processen betreft, levert het boek hierin geen nieuwe inzichten op. Wel aardig en lezenswaard is de "plaatsing" van al die bijzondere soorten, begroeiingstypen en landschappen op de nationale kaart. Daartoe worden de drie genoemde regio's verder opgedeeld in ecologisch onderscheiden delen, bijvoorbeeld het hoogveengebied, stuwwallen en dekzandgebied, beekdalen en tenslotte het heuvelland voor hoog Nederland. Per deelgebied wordt in de zeer leesbare tekst uiteengezet wat de kenmerkende waarden zijn. Bovendien Joop H.J. Schaminée, Joep G.P.H. Dirx & John A.M. Janssen. 2010. *Grenzeloze natuur* wordt een kort tabelletje toegevoegd met highlights voor wat betreft landschap, ecosystemen en soorten.

Het boek is rijk geïllustreerd met kaartjes, foto's en tekeningen van uiteenlopende kwaliteit. Zo zijn de kaartjes enigszins wazig, waarschijnlijk doordat gebruik is gemaakt van een verkeerd uitvoerformaat en ook de kwaliteit van sommige foto's laat te wensen over. Er zitten echter ook juweeltjes bij, waaronder de foto van het porseleinhoen met jong op pagina 79. Wat mij betreft hadden de zwevende tekeningetjes en fotootjes die geen ander doel dienen dan lege vlakken en vlakjes op te vullen achterwege mogen blijven, maar ze doen geen afbreuk aan de inhoud van het boek. Storender vind ik de slordigheidjes die overal door de tekst heen zijn achtergebleven. Een voorbeeld is de eerste auteursverwijzing in de tekst 'Henny van de Windt' op pagina 8, waarna in de voetnoot verwezen wordt naar 'Van der Windt 1995'. Een ander voorbeeld is de rudimentaire Turfsnelloper (een enigszins moeizame Nederlandse naam voor de loopkever *Agonum ericeti*) uit het highlight-tabeltje op pagina 108 waarover in de tekst niets wordt gemeld.

Al met al is *Grenzeloze Natuur* een lezenswaardig boek met leuke nieuwe inzichten en waardevolle en bruikbare informatie. Maar dat is deze auteurs natuurlijk wel toevertrouwd!

Rense Haveman

